

До Председателя на НС
при ИФРГ
БАН

ДОКЛАД
на Научното Жури

относно конкурса за заемане на академичната длъжност «доцент» по специалност «Физиология на растенията» (шифър 01.06.16), обявен в ДВ №59/02.08.2011 г. за нуждите на секция «Фотосинтеза» към ИФРГ при БАН

Научното Жури е избрано на заседание на НС на ИФРГ (Протокол № 10/20.09.2011 г.) и е утвърдено със Заповед на Директора № 931/03.10.2011 г.

Като единствен кандидат в конкурса участва д-р Калина Иванова Ананиева, понастоящем главен асистент в секция «Фотосинтеза» на ИФРГ. Представените документи за участие в конкурса отговарят напълно на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в БАН и съответния Правилник на ИФРГ.

Кратки данни и сравнителна оценка на качествата на кандидата

Гл.асистент д-р Калина Иванова Ананиева е завършила Биологическия факултет на СУ «Св. Климент Охридски» през 1983 г. с магистърска степен по биология, специалност Молекулярна и функционална биология и веднага постъпва на работа като специалист-биолог към секция «Фотосинтеза» в ИФР «Акад. М.Попов», БАН. Участва активно в провежданите изследвания в групата на проф. Васил Станев и в групата на проф. Лозанка Попова. Така, тя натрупва знания и опит в една важна и специфична област на фотосинтетичните изследвания, за влиянието на някои фитохормони (АБК, ЖК и Ме-ЖК) и екзогенни фактори върху регулацията и ефективността на фотосинтетичния процес. През 1999 г. защитава успешно кандидатската си дисертация на тема «Влияние на метиловия естер на жасмоновата

киселина, абсцисиевата киселина и бензиладенина върху растежа, биосинтезата на белтък и РНК в изолирани семедели от тиквичка (*Cucurbita pepo* L. *Zucchini*)” и получава научната степен кандидат на биологическите науки (Доктор). От 1999 г. до 2002 г. работи като научен сътрудник II ст. в секция Геномика и Протеомика, а от 2002 г. и понастоящем е научен сътрудник I ст. (гл. асистент) в секция Фотосинтеза. Съществен принос за творческото развитие на д-р Ананиева като сериозен изследовател в областта на хормоналната регулация, фотосинтезата и биохимията на нуклеиновите киселини и белтъците имат научните ѝ контакти и специализации в лабораториите на световно известни учени, като: *prof. J. Van Staden*, Research Centre for Plant Growth and Development, University of KwaZulu-Natal, South Africa (май 2002 – май 2003), *prof. Miroslav Kaminek*, Institute of Experimental Botany, Prague, Czech Republic. Д-р Ананиева е член на редколегиата на специализираното международно списание *Plant Growth Regulation* (Elsevier) и дългогодишен езиков редактор на сп. *General and Applied Plant Physiology* (ново *Genetics and Plant Physiology*).

Научен профил на кандидата:

Цялостната научно-изследователска дейност на д-р Ананиева е в областта на обявения конкурс по физиология на растенията, и по-специално върху фотосинтезата, като акцентира своето внимание върху изучаването на механизмите на контрол на естествено и изкуствено предизвиканото стареене на растенията. За тази цел, тя използва подходящ експериментален модел – семедели (изолирани или интактни) и същински листа на тиквичка (*Cucurbita pepo* L. *zucchini*) и съвременни физиолого-биохимични и молекулярно-биологични методи на изследване.

В обявения конкурс, д-р К. Ананиева участва с 26 научни публикации, всички са колективни трудове, в 11 от които Ананиева е първи и в 8 – втори автор, което е показателно за значимостта на личното ѝ участие. Единадесет от статиите са публикувани в реномирани чуждестранни списания, 10 от които с импакт фактор (ИФ) и 15 са в български списания, от които 5 с ИФ. Общият импакт фактор на представените по конкурса трудове е 21.567. Високият ИФ е показател за значимостта на нейните трудове, което е видно и от представените 72 цитати - 47 в чуждестранни списания и книги, и 25 у нас. Само пет от статиите, в които д-р

Ананиева е първи автор, са цитирани 52 пъти. Големият брой цитати са неоспоримо доказателство за научната стойност на публикациите на д-р Ананиева и за сериозния интерес в специализираната литература към разработваната проблематика. И още, част от публикуваните резултати са цитирани в агрономически, агробиологически и биотехнологични списания (Агрохимия, Northern Horticulture, Phytoparasitica, Agr J Biotech, J Stress Physiol and Biochem), което недвусмислено насочва и към определен научно-приложен интерес към разработките на автора. Кандидатката е представила част от своите научни резултати на 13 научни форуми (11 международни и 2 национални) като постерни и устни съобщения. Участвала е в разработването на 6 научно-изследователски проекти (2 международни и 4 национални), като е била ръководител на един национален и един международен проект.

Материалите по процедурата са качени на интернет страницата на ИФРГ на 21 ноември 2011 г.

Основните научни приноси в трудовете на д-р Ананиева имат подчертано фундаментален характер и могат да бъдат отнесени към категориите за изясняване и доказване на нови научни факти, свързани с транскрипционния контрол и хормоналната регулация на стареенето. Изследователската дейност на д-р Ананиева може условно да се отнесе към две тематични направления:

I. Изучаване на лимитиращите звена, водещи до понижена фотосинтетична продуктивност при неблагоприятни условия на околната среда (засушаване, токсични концентрации на тежки метали).

1. Установено е, че водният дефицит при различни сортове фасул и царевица, както и излишък от кобалт при грах, потискат интензивността на фотосинтезата, транспирацията и намаляват биологичната продуктивност.
2. Намерено е положителното влияние на азотното торене при възстановяване на активността на фотосинтетичния апарат след прекратяване на водния стрес.
3. Открит е стимулиращия ефект на природния продукт абамектин (активен ингредиент в препарата Lirosect, инсектицид-акарицид) върху активността на фотосинтезата и синтезата на РНК и белтък в листа на тиквичка, подобрява физиологичното състояние на растенията.

II. Изучаване на механизмите и фитохормоналната регулация на процеса стареене, както и на взаимовръзката между процесите фотосинтеза и стареене.

Това е основното тематично направление в изследванията на д-р Ананиева и то носи съществения приносен характер в научното ѝ творчество.

1. Получена е нова информация за спецификата на взаимодействието на растежните регулатори антагонисти – цитокинин (N-6-бензиламинопурин) БАП и абсцисинова киселина (АБК), както и метиловия естер на жасмоновата киселина (Ме-ЖК), регулатор със сходно на АБК действие.
2. Доказан е антагонистичния ефект на БАП и Ме-ЖК върху растежа, фотосинтетичната активност и белтъчния метаболизъм.
3. Определени са общи и специфични ефекти на АБК и Ме-ЖК; те инхибират активността на двете РНК-полимерази по сходен начин, но ефектът на АБК е по-силен, докато Ме-ЖК инхибира по-силно натрупването на хлорофил. Ме-ЖК повлиява и белтъчния метаболизъм, предизвиквайки деградация на резервните белтъци по начин, сходен с действието на цитокинините, и паралелно с това, индуцира синтез на специфични жасмонат-индуцирани белтъци.
4. Намерено е, че съществува различна метаболитна регулация на ендогенните цитокининови нива по време на естественото и изкуствено предизвиканото (тъмнина или Ме-ЖК) стареене с участието на ключовия ензим цитокинин оксидаза/дехидрогеназа, както и органоспецифичния характер на тези процеси.
5. Установено е, че Ме-ЖК е по-силен индуктор на стареенето на семеделите в сравнение с тъмнинния фактор, което се свързва с намаляване на нивата на физиологично активните цитокинини, най-вече на транс-зеатин и неговия рибозид.
6. Показано е, че съществува механизъм на комуникация между семеделите и първичния лист, контролиран от цитокинините и абсцисиновата киселина, който може да се включи в отговор на външни фактори.
7. Установено е, че процесът на стареене в затъмнен котиледон зависи от светлинния статус на срещуположния котиледон от двойката и цитокинините с участието на ензима цитокинин оксидаза/дехидрогеназа имат първостепенна роля в регулаторния механизъм, контролиращ стареенето на затъмнения котиледон.

Оценка на рецензиите и становищата:

Рецензиите и становищата по конкурса са направени съгласно изискванията на Правилника на ИФРГ за приложение на Правилника БАН-ЗРАС за заемане на академични длъжности. Всички заключения са положителни.

Заключение на НЖ:

Единственият кандидат в конкурса за ДОЦЕНТ по научната специалност “Физиология на растенията” главен асистент д-р Калина Иванова Ананиева отговаря напълно на профила на обявения конкурс. Тя се представя с достатъчна по обем научна продукция с висока научна стойност, отговаряща на изискванията на ЗРАСРБ и приетия от НС на ИФРГ Правилник за неговото приложение. Научните приноси и цялостната дейност на д-р Ананиева, я характеризират като изследовател с много добри експериментални умения и теоретична подготовка. Тя има ясно изразен научен профил в една актуална област на физиологията на растенията, свързана с регулиране и механизми на процеса на стареене на растенията. Въз основа на тези съображения, намерили отражение в положителните рецензии и становища и въз основа на решението на НЖ, взето на неговото заседание от 08.12.2011 г. и отразено в Протокол № 2 от същата дата, членовете на НЖ считат, че имат основание убедено и единодушно да предложат на почитаемите членове на НС на ИФРГ, гл. ас. д-р Калина Ананиева да бъде избрана на академичната длъжност ДОЦЕНТ.

Подписи:

Членове на Научното Жури:

1. проф. дн Лиляна Масленкова – рецензент .....
2. проф. дн Любомир Илиев – рецензент .....
3. проф. дн Аглика Едрева .....
4. проф. дн Юли Занев .....
5. доц. д-р Петранка Йонова - председател .....
6. доц. д-р Юлиана Марковска .....
7. доц. д-р Лъчезар Карагъзов .....

08.12.2011 г., София